

traditional and innovative teaching technologies, methodological approaches, methods and forms of organization of educational- cognitive activity of students.

Key words: *professionalism, professional-pedagogical competence, social-personal competence, persistence, pedagogical culture, professional mobility, general scientific competence, natural sciences competence, methodological competence, professional-methodological skills, biology teacher.*

УДК 378.016:811.161.2]:008

Вікторія Герман

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-2915-7330

Наталія Громова

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-2784-1016

DOI 10.24139/2312-5993/2018.09/218-228

СУЧАСНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ МОВНОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПЕДАГОГА (З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

У статті обґрунтовується, що впровадження лінгвокультурологічного підходу до здійснення мовної освіти майбутніх педагогів і формування в них мовнокультурологічної компетенції, яка охоплює лінгвістичний, комунікативний, професійно-мовленнєвий, культурно-мовленнєвий та інші аспекти, є актуальним завданням навчального процесу в педагогічному університеті. За допомогою загальнонаукової та емпіричної методики доводиться, що досягти поставленої мети можна за допомогою використання комунікативно-функціонального підходу до викладання «Української мови (за професійним спрямуванням)».

Ключові слова: *компетенція, комунікативно-функціональний підхід, лінгвокультурологічний підхід, мовна освіта, мовнокультурологічна компетенція, національно-мовна особистість учителя, науковий стиль, офіційно-діловий стиль, текст.*

Постановка проблеми. Серед актуальних питань освіти сьогодення постає проблема підготовки майбутніх учителів у педагогічному університеті як особистостей, у яких сформовані теоретична, практична, мотиваційна, науково-дослідницька готовність до інтелектуально-творчої професійної й самоосвітньої діяльності, наявні необхідні компетентності, що дозволять їм легко адаптуватися у складному інформаційному просторі.

У сучасних умовах глобалізації, європейської інтеграції та соціально-економічної трансформації в Україні зміст мовного навчання повинен відзначатися діяльнісною спрямованістю, особистісною орієнтацією на спілкування й пізнання, потребою формування високого рівня професійної культури. Відповідно до суспільних функцій мови в становленні

особистості, мета її вивчення має полягати у формуванні всебічно розвиненої особистості, яка може комунікативно виправдано використовувати мовні засоби у спілкуванні, тобто в забезпеченні мовної й мовленнєвої компетенції та загальної культури.

Стрижнем усієї навчально-виховної системи у вищій школі має стати формування та творча самореалізація української культуромовної особистості, яку ми розглядаємо як особистість, яка глибоко шанує українську мову й досконало володіє нею, обізнана з іноземними мовами, опановує виховні цінності рідного та інших народів, а також обізнана з інноваційними педагогічними технологіями (Громова, 2016, с. 15).

Аналіз актуальних досліджень. Проблеми мовної та мовленнєвої підготовки студентів закладів вищої освіти висвітлено в монографічних працях та науково-методичних статтях Л. Кравець, Л. Мацько, Т. Окуневич, Г. Онкович, Л. Паламар, В. Пасинок, О. Семенов та інших.

Погоджуючись із думкою Л. Мацько, яка зазначає, що особистість молодшої людини «формується переважно на мові, на її лексико-понятійному арсеналі та її засобами й розкривається як освічена яскрава індивідуальність» (Мацько, 2001, с. 2), робимо висновок, що вирішення окреслених вище освітніх завдань можливе за умови впровадження лінгвокультурологічного підходу до здійснення мовної освіти майбутніх педагогів і формування в них на цій основі мовнокультурологічної компетенції.

Мета статті – окреслити актуальні аспекти формування в майбутніх педагогів мовнокультурологічної компетенції на основі використання комунікативно-функціонального підходу до викладання лінгвістичних курсів на неспеціальних факультетах педагогічних закладів, зокрема «Української мови (за професійним спрямуванням)».

Методи дослідження визначено поставленими завданнями. Використано загальнонаукові теоретичні (контент-аналіз, систематизація й узагальнення наукової, психолого-педагогічної, методичної літератури з визначеної проблематики), емпіричні (пряме й опосередковане педагогічне спостереження, аналіз досвіду роботи тощо) методи. Застосовано системно-компонентний та системно-структурний підходи до аналізу й опису матеріалу.

Виклад основного матеріалу. Поняття «компетенція» (з англ. «здатність», «уміння», «достаток», «змога») характеризується як суспільно визнаний рівень знань, умінь і навичок, ставлень у певній сфері діяльності людини (Словник, 2015, с. 112). Спробуємо визначити змістові та процесуальні складові поняття «мовнокультурологічна компетенція».

На нашу думку, комплексна модель мовнокультурологічної компетенції містить п'ять компонентів, кожний з яких визначається певною системою знань і вмінь:

- *лінгвістична компетенція* передбачає набуття студентами знань про системність української літературної мови (фонетичний, лексичний,

морфологічний, синтаксичний, стилістичний рівень) і вироблення на цій основі відповідних мовних умінь; знання термінологічної системи мови та вміння оперувати її одиницями практично; формування вміння послуговуватися лексикографічними та іншими довідковими лінгвістичними джерелами;

- *комунікативна компетенція* має на меті вироблення у студентів умінь через мовленнєву діяльність демонструвати знання мовної системи; виконувати комунікативні дії в різних ситуаціях професійно-ділового, приватно-побутового спілкування; орієнтуватися в будь-якій мовленнєвій ситуації, що дозволяє успішно вести діалогічне мовлення, продукувати монологічні висловлювання;

- *професійно-мовленнєва компетенція* передбачає оволодіння студентами фахово-педагогічною термінологією сучасної української мови; набуття умінь доцільно використовувати професійну лексику, фразеологію; послуговуватися граматичними та стилістичними засобами професійного мовлення, що сприяє становленню особистості майбутнього фахівця;

- *культурно-мовленнєва компетенція* потребує вироблення навичок мовленнєвої культури, що передбачає досконале опанування нормами української літературної мови (орфоепічних, графічних, орфографічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних, пунктуаційних, стилістичних); оволодіння етичними (вербальними та невербальними) засобами публічного професійного та приватного спілкування (тактовність, коректність, невимушеність, розкутість, повага до співрозмовника, володіння аудиторією, відповідальність за мовлене слово); опанування елементами ораторського мистецтва (правильною дикцією, доцільним темпом і гучністю мовлення тощо);

- *культурологічна компетенція* передбачає відповідний інтелектуальний, культурний розвиток студентів; знання національних традицій спілкування, мовленнєвої поведінки, правил українського мовленнєвого етикету та вміння послуговуватися ними під час спілкування; знання духовних і матеріальних реалій українського народу й формування власної позиції патріота і громадянина.

Таким чином, в узагальненій моделі мовнокультурологічної компетенції студентів вищого педагогічного закладу освіти знайшли своє відображення світові та вітчизняні тенденції розвитку мовної освіти, прописані в Законі «Про вищу освіту», концепції мовної освіти, Державному стандарті базової і повної середньої освіти, Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти.

Вирішити окреслену нами проблему формування в майбутніх педагогів мовнокультурологічної компетенції дозволить насамперед використання комунікативно-функціонального підходу до викладання лінгвістичних курсів на неспеціальних факультетах педагогічних закладів, зокрема «Української мови (за професійним спрямуванням)».

Метою навчальної дисципліни вбачаємо підвищення рівня лінгвістичної, комунікативної, соціолінгвальної компетенції майбутніх фахівців; вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у фаховому спілкуванні; формування національно-мовної особистості вчителя. Основним завданням вважаємо формування мовної компетентності майбутнього вчителя; з цією метою необхідно:

- сформулювати чітке розуміння ролі державної мови у фаховій діяльності;

- виробити розуміння мови не як сукупності правил, а як системи світобачення, засіб культурного співжиття в суспільстві, самоформування й самовираження особистості;

- забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення;

- виробити практичне оволодіння основами офіційно-ділового та наукового стилів сучасної української літературної мови.

Тому основну увагу зосереджуємо на формуванні навичок фахової комунікації, студіюванні особливостей фахової мови, на розвитку культури мови, мислення й спілкування.

Під час лекційних занять студенти набувають знань про найважливіші ознаки літературної мови, її норми, функціональні стилі, специфіку офіційно-ділового й наукового стилів, усну і писемну форми мови, особливості використання мовних засобів, термінології в мові обраної професії, побудову різних текстів ділового спілкування. Окремим акцентом розглядається роль мови в державному, духовному та інформаційно-культурному просторах, визначається її роль як виразника ментальності етносу, засобу творчого освоєння світу й самовираження особистості, аналізується мовна політика й мовна ситуація в Україні тощо. Отже, завдання теоретичної мовної підготовки студентів полягає в актуалізації здобутих раніше знань, які повинні стати ґрунтом для освоєння узагальнених вимог лінгвістичної підготовки з орієнтацією на особливостях функціонування сучасної української літературної мови у професійній діяльності.

Переконані, що вивчення мовних фактів можливе тільки в умовах реального функціонування. Об'єктом дослідження може бути, на нашу думку, текст як основна одиниця мови й мовлення, у якій реалізуються всі потенційні можливості мови як системи. Саме тому забезпечити формування складових мовнокультурологічної компетенції, на наш погляд, дозволить широке використання на практичних заняттях комплексних завдань на основі роботи з навчальними текстами офіційно-ділового й наукового стилів.

Досвід практичної роботи переконує, що текстові комплексні завдання, побудовані за комунікативно-функціональним аспектом вивчення мовних явищ, в умовах педагогічного закладу вищої освіти можна розподілити на такі

групи: лінгвістичні, комунікативно-мовленнєві, професійно орієнтовані, лінгвокультурологічні. Охарактеризуємо кожну з цих груп.

Метою *лінгвістичних* завдань є акцентування уваги студентів на суттєвих ознаках того або іншого мовного явища. На прикладі навчального тексту можна дослідити та сформулювати необхідні практичні вміння щодо стилістично виправданого використання мовних засобів усіх рівнів у зв'язному висловлюванні, тобто в реальних умовах його використання: лексичного складу офіційно-ділового, наукового стилів (використання явищ синонімії, антонімії, особливостей вживання науково-фахової, науково-педагогічної термінології, професійної лексики, іншомовних слів); морфологічного (варіювання відмінкових форм іменників, використання відмінкових форм і ступенів порівняння прикметників, явища синонімії прикметників і непрямих відмінків іменників, особливості функціонування окремих розрядів займенників, відмінювання числівників та їх сполучення з іменниками, вживання прийменникових конструкцій, сполучників); синтаксичного (порядок слів у реченні, особливості узгодження підмета з присудком, уживання синтаксичних конструкцій, особливостей будови складних речень). Крім того, аналіз наукових і ділових текстів дасть змогу студентам з'ясувати їх структуру: композиційну будову, види міжфразового зв'язку між компонентами тощо.

Наводимо приклад наукового тексту (Герман, 2009, с. 27-28), у якому студентам пропонуються вище окреслені завдання:

Упродовж тривалого часу речення вважали найбільшою синтаксичною одиницею. У сучасній лінгвістиці актуальним стає дослідження цілісного мовлення як окремої синтаксичної одиниці, свідченням чого є спроби мовознавців увести до системи синтаксичних одиниць пряму мову, абзац, текст тощо. «У мовленні, – зазначає К. Шульжук, – речення, хоч і виражають певний зміст, але є лише елементами складнішого утворення – тексту. Тому рівень тексту вважають найвищим ярусом синтаксису і всієї мовної системи» [12, с. 371].

Поглиблений інтерес до проблем зв'язного мовлення зумовив виникнення нової галузі – лінгвістики тексту. «Текст – об'єднаний за змістом і граматично писемний чи усний мовленнєвий масив, основними властивостями якого є зв'язність і цілісність» [12, с. 372]. За всього різноманіття підходів до визначення тексту у всіх дефініціях ураховують такі його спільні ознаки, як цілісність, зв'язність, структурна організованість, завершеність. «Реальною одиницею тексту, – читаємо в «Енциклопедії: Українська мова», – є надфразна єдність, або складне синтаксичне ціле, що складається з послідовно розміщеної сукупності речень, об'єднаних у тематичну і структурну цілісність» [11, с. 627].

Очевидно, правильно трактувати так: у мовленні окремі речення звичайно вживаються не ізольовано, а поєднуються між собою за

змістом і за допомогою граматичних засобів, творячи своєрідні блоки речень, тісно пов'язаних між собою єдністю думки, теми, а також специфічними засобами зв'язку. Ці блоки речень, поєднуючись семантично і граматично, і складають складне синтаксичне ціле, або надфразну єдність, або складну синтаксичну єдність, або контекст (текст), або прозову строфу...

На основі подібних завдань студенти вчаться знаходити в мовних явищах специфічне, спільне та відмінне, зіставляти й протиставляти їх, виявляти взаємозалежність понять тощо. Такі завдання дають змогу побачити реальне функціонування кожного мовного явища, відчути глибину словесно-виражального багатства мови, комунікативні можливості кожного мовного явища, а це сприятиме також розвитку комунікативної компетенції студентів.

Комунікативно-мовленнєві завдання дають змогу використовувати мовні знання та вміння у змінених, самостійно відновлених або створених текстах професійно-ділового спілкування. Їх виконання сприяє формуванню необхідних мовленнєвих умінь:

- *переконструювання текстів з метою уведення заданих мовних одиниць, фахової термінології, їх поширення, відновлення, редагування, наприклад:*

Завдання 1. Використовуючи усталені мовні звороти, створіть текст службового листа. Проаналізуйте його текстотвірні ознаки. З'ясуйте вид тексту з погляду ступеня уніфікації, функціонально-стилістичного, мовленнєвого жанру та композиційно-мовленнєвих форм:

1.1. Сподіваємось, що наша пропозиція зацікавить Вас... Запевняємо, що Ви можете цілком розраховувати на нашу підтримку... Будемо раді співпрацювати з Вами...

1.2. Просимо у Вас детальнішої інформації про... Якщо у Вас буде можливість, зателефонуйте нам для того, щоб... Маємо надію, що це піде на користь справі...

Завдання 2. Відредагуйте текст. З'ясуйте типи помилок.

Рада засновників повинні спостерігати діяльність дирекції та інформувати учасникам про стан справ на підприємстві. Якщо директори не можуть досягти згоди у питаннях діяльності підприємства, вони повинні скликати Раду засновників. Засновники повинні закладати всі зусилля, щоб розв'язати всіх розбіжностей і суперечок. У випадку недосягнення згоди суперечка передається на розгляд у суд або арбітраж. Мале підприємство зобов'язане оплачувати Засновникам за послуги відповідно з установленими цим договором цінами і фактичним об'ємом наданих послуг. Підприємство має право відмовитися від послуг Засновників, повідомивши їх про це письмово (3 угоди).

- складання вторинних наукових текстів, конспектів наукових, навчальних статей, анотацій інформаційних джерел, тематичних виписок, планів і тез прочитаного, наприклад:

Завдання 1. Ознайомтеся з пропонованими змінами до українського правопису, запишіть основні тези та висловіть (письмово) власну аргументовану думку щодо змін.

Завдання 2. Оберіть наукову статтю за фахом, напишіть на неї анотацію й рецензію, використовуючи кліше відповідно до жанру.

- побудова самостійних текстів, створення різних фахових документів, написання повідомлень до практичних занять, що систематизують та узагальнюють науково-навчальну інформацію в усній і писемній формах, наприклад:

Завдання 1. Укладіть текст рекомендаційного листа про працевлаштування фахівця (адресант – завідувач кафедри; адресат – директор навчальної установи).

Завдання 2. Укладіть текст листа-відмови (за фахом), дотримуючись ділового етикету.

Завдання 3. Укладіть програму регіональної студентської конференції, присвяченої Дню української писемності.

Завдання 4. Напишіть автобіографію й резюме з метою зацікавлення майбутнього роботодавця. З'ясуйте спільне й відмінне в цих документах.

- робота з навчально-інформаційними, довідковими енциклопедичними джерелами, створення власних фахових словників, наприклад:

Завдання 1. Укладіть словник мовних кліше незгоди, які доречно використати під час дискусії, полеміки (дозвольте заперечити, ці аргументи недостатньо переконливі...).

Завдання 2. Укладіть словник власних акцентуаційних помилок.

Завдання 3. Укладіть словник найбільш уживаних на Слобожанщині русизмів.

Професійно орієнтовані завдання мають сформувати вміння та навички, пов'язані з майбутньою професією вчителя, і відрізняються від лінгвістичних та комунікативно-мовленнєвих своєю фаховою спрямованістю. Саме тому ефективними методами проведення практичних занять вважаємо різні види інтерактивного імітаційного навчання; розігрування в парах або в групі (телефонна розмова з батьками учнів або колегами, проведення виробничої наради в школі, виступ на батьківських зборах); моделювання ситуацій професійного спілкування (доповіді й промови на певну професійну тему, дискусія, полеміка), наприклад:

Завдання 1. Ураховуючи всі вимоги до публічного виступу та його структури, підготуйте виступ на тему: «Харизма вчителя-оратора».

Завдання 2. Підготуйте вітальну (подячну) промову навчальному закладу (факультету, кафедрі, викладачам тощо) з певної нагоди.

Завдання 3. Напишіть промову-похвалу рідному місту (селу).

Завдання 4. Укладіть «цитатник» із порад учителю-ораторові щодо його невербальної культури.

Завдання 5. Підготуйте доповідь за матеріалами наукової статті за фахом, Порівняйте статтю і доповідь, з'ясувавши відмінні ознаки тексту статті й усної доповіді.

Завдання 6. Запишіть мовні конструкції для утримування уваги слухачів під час виголошення доповіді (вступ, основна частина, висновки).

Завдання 7. Сформулюйте 8–10 порад до проведення дискусії (...дуже важливо глибоко вивчити питання, з якого буде дискусія, а також точку зору супротивника (Ф. Прокопович)...

Завдання 8. Укладіть словник компліментних висловів учителю-оратору.

Завдання 9. Висловіть компліменти колезі в рецензії на його дослідження.

Завдання 10. Змодельуйте відмову в співпраці за фахом (ситуацію змодельуйте самостійно).

Завдання 11. Висловіть поради в діловому листі з питань мовознавства.

Завдання 12. Назвіть етикетні вислови-фразеологізми та вислови-речення, які використовуються в комунікативній ситуації знайомства з науковим керівником курсової роботи.

Завдання 13. Сформулюйте всі вислови звертання вчителя до учня-старшокласника.

Завдання 14. Висловіть співчуття в ділових стосунках з приводу неотримання гранту на навчання/роботу за кордоном.

Такі завдання, на наш погляд, покликані забезпечити творче професійне мислення, пізнавальну мотивацію та професійне застосування мовленнєвих умінь у навчальних умовах. Крім того, професійно орієнтовані завдання допоможуть викладачам залучати студентів до постійної комунікативної практики, у якій формувалося б чуття, культура мовлення, необхідне для майбутнього педагога; сприяють активному мовленнєвому спілкуванню студентів; копіюванню мовних зразків, побудові власних висловлювань; відкривають значні можливості для усунення з мовлення студентів помилок інтерферентного характеру; виводять особистість за межі стандартних завдань; формують самостійність, ініціативу, сприяють професійному й інтелектуальному зростанню майбутнього педагога, успішному засвоєнню фахових дисциплін.

Вивчення мови – це засіб виховання високої культури спілкування. Мовна діяльність – важлива складова культури спілкування. Рівень мовних

знань і вмінь пов'язаний із рівнем культури носіїв мови. Саме тому обов'язковим компонентом мовного навчання є використання *культурологічного, країнознавчого* підходу до добору мовно-текстового матеріалу для аналізу та редагування під час практичних занять. Професійній, культурологічній підготовці майбутніх педагогів сприяє робота з інформативно-пізнавальними, фаховими, педагогічними, країнознавчими текстами наукового, публіцистичного стилів з історії та культури України, світу, науки, обраної професії. Робота з таким текстовим матеріалом слугує формуванню національної свідомості, української ментальності, моральних переконань громадянина, що є важливим у професійному становленні майбутнього вчителя, наприклад:

Завдання. Відредагуйте текст. Визначте типи помилок (лексичні, синтаксичні тощо). Доповніть текст самостійно підбіраною інформацією про М. О. Максимовича.

Бувши визначним вченим XIX століття, він мав різностороннє обдаровання і широкий круг зацікавлень, залишивши багато вагомих праць в області історії, природничих наук, літературознавства, мовознавства, фольклористики.

Народився Михайло Олександрович Максимович в 1804 році біля Золотоноші в хуторі Тимківщина, проісходив з давнього козацького старшинського рода. Дев'ятнадцятьохрічним окінчив словесний й природничий відділи філософського факультета, а згодом ще й медичний Московського університета і був залишений викладачем та для науково-академічної праці.

У 1834 році був запрошений викладати російську словесність у відкритому тоді Київському університеті і тоді ж вибраний першим ректором. Йому ісполнилося тридцять років.

Із-за поганого стану здоров'я у 1845 році пішов у відставку й займався науково-літературною діяльністю, проживаючи на власному своєму хуторі Михайлова Гора біля Золотоноші, де, померши, не дожив й до сорока років.

Як визначний фольклорист, видав кілька збірників народних пісень. Збірники були знані, широковідомі і популярні у слов'янському світі. Були знані ці збірники в Англії і навіть в Америці.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, упровадження лінгвокультурологічного підходу до організації мовної освіти, зокрема під час вивчення «Української мови (за професійним спрямуванням)», дозволить покращити якість підготовки майбутніх педагогів, а від рівня їхньої мовнокультурологічної компетенції, яка охоплює лінгвістичний, комунікативний, професійно-мовленнєвий, культурно-мовленнєвий та інші аспекти, залежить забезпечення україномовної освіти як важливого чинника державності.

Перспективу вбачаємо в окресленні ролі полемічної компетенції в системі формування риторичної культури педагога.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герман, В. В. (2016). Промова в системі формування риторичної культури майбутнього філолога (з досвіду роботи). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1 (55), 60-66 (Herman, V. V. (2016). Speech in the system of forming the rhetorical culture of a future philologist (analysis of professional experience). *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 1 (55), 60-66).
2. Герман, В. В. (2009). Складне синтаксичне ціле: до питання теорії. *Філологічні науки*, 27-34 (Herman, V. V. (2009). Complex syntactic integer: the question of theory. *Philological sciences*, 27-37).
3. Громова, Н. В. (2016). Пізнавально-творча самореалізація майбутнього вчителя на заняттях з лінгвістичних курсів та в позанавчальній діяльності (з досвіду роботи). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 10 (64), 13-24 (Hromova, N. V. (2016). Cognitive and creative self-realization of the future teachers in the language courses classes and extracurricular activities (analysis of professional experience). *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 10 (64), 13-24).
4. *Словник-довідник з української лінгводидактики* (2015). Київ (*Dictionary of Ukrainian linguodidactics* (2015). Kyiv)
5. *Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання* (2003). Київ (*European Recommendations of Language Education: Study, Teaching, and Evaluation* (2003). Kyiv).
6. Мацько, Л. І. (2001). Матимемо те, що зробимо. До питання формування мовної культури. *Дивослово*, 9, 2-3 (Matsko, L. I. (2001). Let's have what we do. The question of the linguistic culture formation. *Dyvoslovo*, 9, 2-3).

РЕЗЮМЕ

Герман Вікторія, Громова Наталя. Современные ориентиры формирования лингвокультурологической компетенции (из опыта преподавания украинского языка за профессиональным направлением).

В статье определяется, что применение лингвокультурологического подхода к осуществлению языкового образования будущих педагогов и формирование у них лингвокультурологической компетенции, которая охватывает лингвистический, коммуникативный, профессионально-языковой, культурно-речевой аспекты, является актуальным заданием учебного процесса в педагогическом университете. С помощью общенаучной и эмпирической методик доказывается, что достигнуть поставленной задачи можно с помощью применения коммуникативно-функционального подхода к преподаванию «Украинского языка (за профессиональным направлением)».

Ключевые слова: компетенция, коммуникативно-функциональный подход, лингвокультурологический подход, языковое образование, лингвокультурологическая компетенция, национально-языковая личность учителя, научный стиль, официально-деловой стиль, текст.

SUMMARY

Herman Viktoriia, Hromova Nataliia. Modern Guidelines of Formation of Linguistic and Cultural Competence (from the Experience of Teaching Ukrainian Language within Professional Direction).

The article defines that the use of a linguoculturological approach in the implementing language education of future teachers and formation of their linguoculturological competence, which covers the linguistic, communicative, professional language, cultural and speech aspects, is the actual task of the educational process at the pedagogical university. Using the general scientific and empirical methodology, it is proved that the task can be achieved by using the communicative-functional approach to teaching "Ukrainian language (within professional direction)".

The goal of the discipline is an increase in the level of linguistic, communicative, sociolinguistic competence of future specialists; development of skills for optimal speech behavior in professional communication; formation of national-language personality of the teacher.

The object of the study may be the text as a basic unit of language and speech, in which all the potential possibilities of the language as a system are realized. That is why formation of the components of linguoculturological competence will allow the wide use of complex tasks in practical classes based on the work with educational texts of the official and scientific styles.

Professional, culturological training of future teachers is facilitated by working with informational, educational, professional, pedagogical, regional geographic texts of scientific, publicistic styles on history and culture of Ukraine, the world, science, and chosen profession. Work with such textual material serves to shape the national consciousness, Ukrainian mentality, moral beliefs of the citizen that is important in the professional development of the future teacher.

Thus, introduction of a linguoculturological approach to the organization of language education, particularly while studying "Ukrainian language (within professional direction)", will improve the quality of training future teachers, and the level of their linguoculturological competence determines provision of Ukrainian language education as an important factor of statehood.

We see the perspective in defining the role of polemic competence in the system of formation teacher's rhetorical culture.

Key words: *competence, communicative-functional approach, linguoculturological approach, language education, linguoculturological competence, national-linguistic personality of the teacher, scientific style, official business style, text.*